



YTTRANDE  
2008-01-25

Dnr RA 04-2007/4173  
Ert dnr: Fi2007/8709

Finansdepartementet  
103 33 Stockholm

### Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning (SOU 2007:75)

---

Rikssarkivet har ombetts ge synpunkter på ovan nämnda utredning och vill i anledning därav anföra följande.

Inledningsvis skulle vi vilja framhålla att den bakgrundsteckning som görs i utredningen på sidorna 39 till 104 – och som beskriver det statliga styrsystemets utveckling från Andra världskriget till i dag – är synnerligen värdefull och ger en mycket god relief till den situation som råder för närvarande. Fram träder en bild där olika system ständigt prövats och utvärderats. Ibland har influenser utifrån varit tydliga, oftare har rationaliseringsexperter och framträdande forskare inom framför allt de ekonomiska och socialpolitiska vetenskapsgrenarna haft avgörande inflytande. Så har situationen sett ut fram till mitten av 1990-talet. Det som framför allt slår en nutida myndighetschef är, att regeringen och dess kansli sällan varit helt nöjda med resultatet av allt utredningsarbete utan ständigt försökt att på olika sätt förändra och förbättra sina möjligheter att styra och ”få ordning på” sina myndigheter. Utredaren beskriver utvecklingen som ryckig, vilket förefaller vara en god beskrivning.

Förslagen som utredningen kommer fram till vad avser förhållandet *regleringsbrev* och *instruktion* analyseras på sidorna 110-124. Utredaren konstaterar att det ofta förekommer stor överensstämmelse mellan dessa båda styrdokument. I regleringsbrevet upprepas också samma krav år från år. Krav som de facto redan finns angivna i instruktionen. Ofta är direktiven otydliga – här blandas stort som smått – och de är resultatet av ett antal kompromisser inom regeringskansliet. Rikssarkivet ställer sig bakom nulägesbeskrivningen och har under flera år i diskussion med regeringskansliet velat ha olika förenklingar och förändringar av regleringsbrevets innehåll. *Vi är av den uppfattningen att en reformering av regleringsbrevets funktion och innehåll är synnerligen välkommen. Vi tillstyrker således också att verksamhetsstrukturen i denna avskaffas.*

Värdet av *informella kontakter* mellan myndigheten och regeringskansliet diskuteras bl.a. på sidorna 124-131. *Vi tillstyrker utredningens förslag i den delen och anser de informella kontakterna snarare bör intensifieras än förbli vid nuvarande nivå. Sådana kontakter är av stort värde för såväl myndigheten som regeringen och dess kansli. En*

kontinuerlig dialog behövs för att förstå varandras olika problem och medför att eventuella oklarheter kan redas ut på ett tidigt stadium och betyder att ett förtroendefullt samarbete utvecklas i god ordning. *Mål- och resultatdialogen* blir än mer angelägen i en situation där regleringsbrevet får annan utformning

*Årsredovisningen* har successivt kommit att få en allt större betydelse som ett instrument för åiterrapportering och utvärdering av myndighetens verksamhet. Vår erfarenhet har varit – i likhet med vad utredaren anför sid. 138-157 – att den i väldigt hög grad kommit att styras av regleringsbrevets statiska och odynamiska utformning. Riksrevisionen har i sin tur uteslutande granskat myndighetens verksamhet utifrån regleringsbrevet och på så vis ibland förbisett viktig information och vid andra tillfällen även kommit att kritisera centrala aktiviteter därför att de inte funnits med i detta. Med det nya system som föreslås undviks dessa problem i framtiden. *Utredaren föreslår* – och vi *tillstyrker* – att årsredovisningen finns kvar, men att *myndigheten nu får möjligheter och större frihet att redovisa verksamheten* på ett mera rättvist och fullständigt sätt än tidigare.

Det *budgetunderlag* som myndigheterna lämnar in till regeringen varje år den 1 mars, och som avser en framräkning av medelsbehovet för nästkommande verksamhetsår, har uppenbarligen enligt utredaren fått ett alltmer disparat utseende. Vissa myndigheter har tagit tillfället i akt och presenterat vad som skulle kunna betraktas som en gammaldags ”petita” med utförliga krav och konsekvensanalyser. Utredaren föreslår att denna verksamhet utgår och ersätts av ett *beräkningsunderlag* som mer överensstämmer med den ursprungliga idén bakom budgetunderlaget. Beräkningsunderlaget är tänkt att bli en enkel ekonomisk operation. Förslaget förefaller rimligt, dock finns det ett problem med en sådan förändring då vissa myndigheter även i framtiden kommer att behöva ytterligare offentliga medel för vissa aktiviteter, och dessa behov måste kunna uttryckas på något konstruktivt sätt. Om denna möjlighet försvinner så kommer andra informationskanaler att väljas. Om beräkningsunderlaget endast avser en teknisk omräkning, behöver denna kanske inte göras av myndigheten, utan det räcker om regeringskansliet gör en sådan själv.

Utredningen föreslår att *budgetpropositionen* renodlas till ett framåtriktat dokument och att *årsredovisningen* för staten bör vara det centrala redovisningsdokumentet om den statliga verksamheten. En sådan renodling skulle enligt Riksarkivets mening vara logisk och tydliggöra syftet med de olika dokumenten varför *förslaget tillstyrks*.

Beslut i ärendet har fattats av riksarkivarie Tomas Lidman. Närvarande vid den slutliga handläggningen har också varit arkivrådet Leif Gidlöf, föredragande.

Tomas Lidman

Leif Gidlöf